

Науково-методичне забезпечення формування виду реінжинірингу бізнес-процесів управління на машинобудівних підприємствах

Проаналізовано стан фінансової діяльності машинобудівних підприємств і на цій основі виявлено рівні фінансового потенціалу та рентабельності. Удосконалено науково-методичне забезпечення виду формування реінжинірингу бізнес-процесів управління, що дало змогу встановити необхідність та доцільність запровадження реінжинірингу. Запропоновано матричний метод визначення необхідності запровадження реінжинірингу, що передбачає оцінювання фінансового потенціалу та рівня рентабельності підприємства, що дозволяє визначити відношення підприємства до одного з трьох видів реінжинірингу (перманентний реінжиніринг бізнес-процесів управління, націлений на їхнє поліпшення; поступова стабілізація бізнес-процесів управління, націлена на їхню стабілізацію; першочерговий реінжиніринг бізнес-процесів управління, націлений на їхнє першочергове перепроектування) з метою оцінювання доцільності здійснення реінжинірингу.

Ключові слова: реінжиніринг бізнес-процесів, управління, фінансовий потенціал, рентабельність, ефективність, машинобудівні підприємства.

Научно-методическое обеспечение формирования вида реинжиниринга бизнес-процессов управления на машиностроительных предприятиях

Проанализировано состояние финансовой деятельности машиностроительных предприятий и на этой основе выявлены уровни финансового потенциала и рентабельности. Усовершенствовано научно-методическое обеспечение вида формирования реинжиниринга бизнес-процессов управления, что позволило установить необходимость и целесообразность введения реинжиниринга. Предложен матричный метод определения необходимости введения реинжиниринга, предусматривающий оценки финансового потенциала и уровня рентабельности предприятия, что позволяет определить отношение предприятия к одному из трех видов реинжиниринга (перманентный реинжиниринг бизнес-процессов управления, нацеленный на их улучшение; постепенная стабилизация бизнес-процессов управления, нацеленная на их стабилизацию; первоочередной реинжиниринг бизнес-процессов управления, нацеленный на их первоочередное перепроектирование) с целью оценки целесообразности осуществления реинжиниринга.

Ключевые слова: реинжиниринг бизнес-процессов, управление, финансовый потенциал, рентабельность, эффективность, машиностроительные предприятия.

Scientific and methodological support formation particular business process reengineering management on engineering enterprises

The state of financial engineering enterprises and based on this detected level of the financial capacity and profitability. Improved scientific and methodological support species formation reengineering business processes management, which helped establish the necessity and feasibility of introducing reengineering. A matrix method for determining the necessity to introduce reengineering, which involves evaluating the financial capacity and profitability of the enterprise, to determine the ratio of the company to one of three types of reengineering (permanent reengineering business process management, aimed at their improvement, gradual stabilization of business process management, aimed their stabilization; primary reengineering business process management, aims to redesign their priority) to assess the feasibility of re-engineering exercise.

Keywords: reengineering business processes, management, financial strength, profitability, efficiency, engineering enterprises.

Постановка проблеми. Реінжиніринг бізнес-процесів виступає як один з інструментів антикризового управління і запроваджується для того, щоб підприємства швидко реагували та були адекватні до нових потреб на ринку отриманих переваг. Зазначені умови стимулюють прагнення підприємств до швидкого реагування на внутрішні та зовнішні чинники, що і обумовлює необхідність запровадження реінжинірингу бізнес-процесів. Спонукають до застосування реінжинірингу як систематичного інструменту, спрямованого на поступове покращення та постійний моніторинг бізнес-процесів підприємств, спрямованих на адаптивне управління в рамках поліпшення виробничо-комерційної діяльності та забезпечення належного рівня конкурентоспро-

можності на національному і закордонному ринках вітчизняних машинобудівних підприємств.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Плеяда вітчизняних і зарубіжних вчених здійснила значний вклад у дослідження науково-методичне забезпечення антикризового інструментарію на машинобудівних підприємств, а саме: О.А. Гавриш [1]; В.Г. Герасимчук [2]; Т.Е. Моїсеєнко [3], Т.В. Іванова [4]. Проте в недостатній мірі розкриті питання саме формування та класифікації виду реінжинірингу.

Метою статті є розроблення науково-методичного забезпечення формування певного виду реінжинірингу бізнес-процесів управління. Відповідно до мети поставлено та вирішено такі завдання: продіагностовано стан виробничо-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

комерційної діяльності машинобудівних підприємств, досліджено науково-методичне забезпечення формування виду реінжинірингу, здійснена порівняльна оцінка ефективності запроваджених заходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реінжиніринг бізнес-процесів машинобудівних підприємств виступає як інструмент кардинальної зміни виробничо-комерційної діяльності машинобудівних підприємств. Вважаємо, що з турбулентністю ринкового середовища та негативних наслідків, що провокують збитковість вітчизняних машинобудівних підприємств, доцільно розглядати та досліджувати реінжиніринг з точки зору поступового антикризового інструменту управління на прикладі машинобудівних підприємств.

На основі оцінювання показників фінансового стану машинобудівних підприємств для визначення фінансового потенціалу виявлена тенденція залежності рівня показників ліквідності і рентабельності на рівень фінансового потенціалу. За даними аналізу, середнє значення мають такі показники коефіцієнт поточної ліквідності, фінансової незалежності, оборотності оборотних активів, рівень рентабельності підприємства, позитивне значення мають усі інші показники у 2014 роках. Зазначимо, що на рівень потенціалу впливає залежність темпу приросту показників ліквідності та прибутковості обраних підприємств (рис. 1).

Машинобудівним підприємствам доцільно шукати шляхи покращення ліквідності та рентабельності фінансового стану в цілому.

При проведенні аналізу фінансових показників виробничо-комерційної діяльності окремих машинобудівних підприємств і визначення рівня потенціалу, важливим етапом є виявлення стадії життєвого циклу. У проаналізованих дослідженнях представлено чимало поглядів на кількість і класифікацію етапів життєвого циклу підприємства. Загалом налічується від 3 до 10 етапів розвитку підприємства. Під кожним етапом розуміють набір певних процесів підприємства та їхні харак-

терні ознаки. Ми абстрагуємося від етапів, що, на нашу думку, є похідними від суміжних і займають незначну вагу у тривалості життєвого циклу. Сконцентруємося на чотирьох основних етапах: становлення, зростання, зрілості, спаду.

Оцінювання виробничо-комерційної діяльності машинобудівних підприємств виступає підґрунтям до визначення необхідності запровадження реінжинірингу. Вважаємо за доцільне прийняти рішення перепроєктувати окремі машинобудівні підприємства. Адже управління бізнес-процесами підприємства є досить важливою і складною роботою на всіх етапах життєвого циклу, його розвитку та функціонування, тому саме визначений підхід до реінжинірингу бізнес-процесів дозволить кардинально реконструювати проблемні бізнес-процеси, пристосовуючи їх до нових ринкових умов та посилювати ефективність управлінських рішень.

Комплексне дослідження окреслює подальший напрям оцінювання машинобудівних підприємств для виявлення необхідності проведення реінжинірингу бізнес-процесів. На основі проведеного дослідження виявлено взаємозв'язок рівнів рентабельності та фінансового потенціалу, які змінюються від переходу підприємства з одного етапу життєвого циклу на інший. Вважаємо за доцільне розглянути показники рентабельності та фінансового потенціалу обраних машинобудівних підприємств (див. табл.).

Зауважимо, що значення рейтингового показника фінансового потенціалу, знаходиться у межах від 0 до 1,8 та характеризує три рівня фінансового потенціалу обраних підприємств (низький <1; середній від 1 до 1,4; високий >1,4) та значення загального показника рентабельності балансу обраних підприємств (не рентабельне <1; помірно рентабельне від 1 до 1,4; рентабельне >1,4). Динаміка зміни вище зазначених показників обраних машинобудівних підприємств (рис. 2).

З аналізу матриці маємо, що два підприємства потребують поступового реінжинірингу бізнес-процесів (ТОВ «Укратомприлад» та ТОВ «Хартрон-Енерго»). У них спостерігається се-

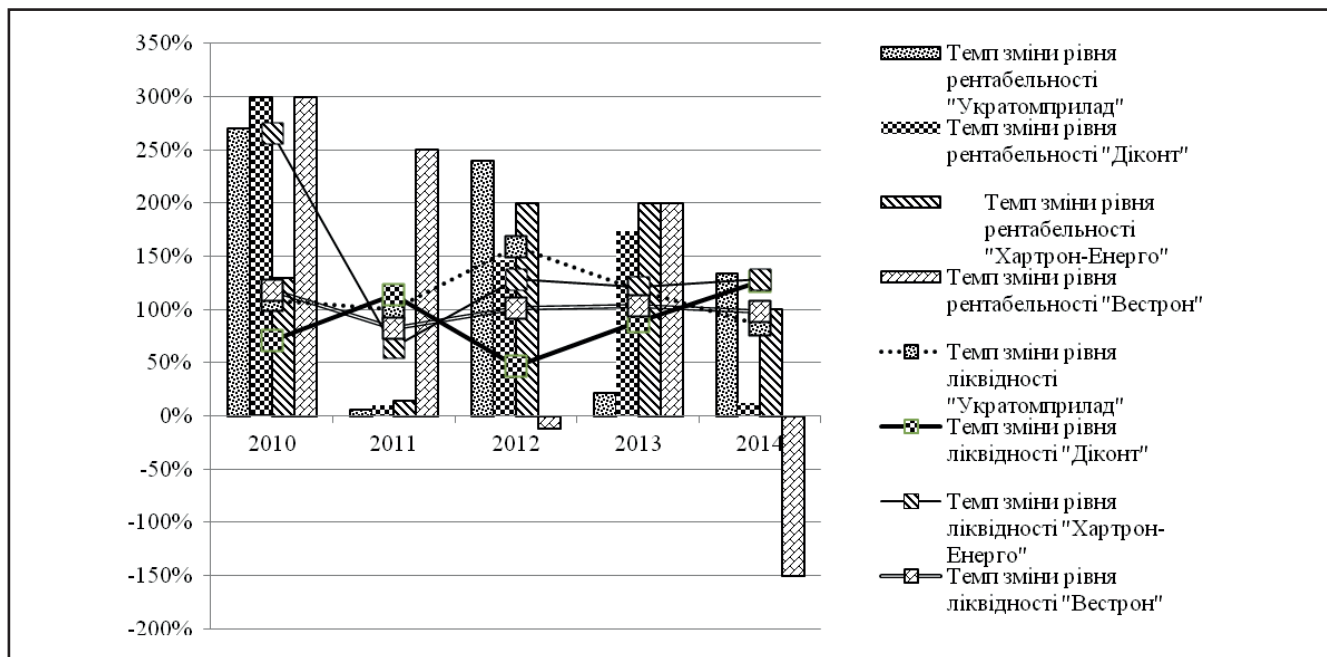

Рисунок 1. Динаміка темпів зміни рівня рентабельності та ліквідності обраних підприємств за 2010–2014 роки
Складено автором на основі даних фінансової звітності підприємств [5].

Визначення показників рівня рентабельності та фінансового потенціалу обраних машинобудівних підприємств за 2014 рік

	«Укратомприлад»	«Діконт»	«Хартрон-Енерго»	«Вестрон»
1	2	3	4	5
Загальний рівень рентабельності	1,07	0,15	0,73	0,48
Інтегральний рейтинговий показник фінансового потенціалу	1,35	0,95	1,1	0,85

Складено автором на основі даних фінансової звітності підприємств [5]

редній рівень потенціалу та середня рентабельність. Інші два досліджуваних підприємства знаходяться потребують першочергового реінжинірингу бізнес-процесів управління (ТОВ «Діконт» та ТОВ «Вестрон»), у яких спостерігається низький рівень потенціалу та збитковість. Останні два підприємства потребують першочергових дій та реінжинірингу.

Прогнозовані значення показників окремих підприємств значно зросли у порівнянні з минулими роками та знаходяться у межах нормативного значення. Показники рентабельності у всіх підприємствах мають незначні позитивні значення, що свідчить про зростаючий рівень платоспроможності. Фінансовий потенціал у 2014 році у групи підприємств ТОВ «Укратомприлад» та ТОВ «Хартрон-Енерго» знаходився на середньому рівні, у 2015 році – став високим. Відповідно у групи підприємств ТОВ «Діконт» та ТОВ «Вестрон» – низький рівень у 2014 році та став середнім рівнем у 2015 році.

Запропонована матриця надає змогу визначити етапи розвитку машинобудівних підприємств та прийняти рішення щодо доцільності та необхідності проведення певного реінжинірингу. Матриця має для кожного виду реінжинірингу по три рівні взаємозалежностей:

- за умови низького рівня потенціалу та неплатоспроможності, за низького рівня потенціалу та середній платоспроможності, за неплатоспроможності та середнього рівня потенціалу: застосовуємо кризовий реінжиніринг для обраних підприємств;

- за умови середнього рівня потенціалу та неплатоспроможності, за середнього рівня потенціалу та середньої платоспроможності, за низьким рівнем потенціалу та платоспроможності: застосовуємо реінжиніринг стабілізації бізнес-процесів управління;

- за умови високого рівня потенціалу та середньої платоспроможності, за середнім рівнем потенціалу та платоспроможністю, за високим рівнем потенціалу та платоспроможністю: використовуємо реінжиніринг розвитку бізнес-процесів управління.

За допомогою матриці визначення виду реінжинірингу прогнозних даних фінансового потенціалу та платоспроможності підприємств, визначаємо рівень розвитку підприємств після проведеного реінжинірингу (рис. 3).

На підставі виділення класифікаційних ознак реінжинірингу, що відповідають певним етапам життєвого циклу підприємства: для підприємств ТОВ «Укратомприлад» та ТОВ «Хартрон-Енерго» був обраний перманентний реінжиніринг, для підприємств ТОВ «Діконт» та ТОВ «Вестрон» поступовий реінжиніринг. Отримані прогнозні значення показників рівня фінансів і рентабельності надало змогу визначити нову стадію життєвого циклу підприємств – відродження, після проведеного реінжинірингу. Також зазначимо, що позитивні значення результативності та рівня ефективності бізнес-процесів мають усі проаналізовані підприємства [180].

Вплив різноманітних факторів стимулює застосування конкретного набору інструментів реінжинірингу, що покликані вирішити проблеми на даному етапі. Це надає підстави для виділення класифікаційних ознак реінжинірингу, що відповідають певним етапам життєвого циклу підприємства: для етапів становлення та розвитку – реінжиніринг не передбачений, так як підприємство тільки починає функціонування своєї виробничо-комерційної діяльності. Для етапу зрілості застосовуємо поступовий реінжиніринг бізнес-процесів та для етапу спаду – першочерговий реінжиніринг бізнес-процесів. Класифікація реінжинірингу надає можливість струк-

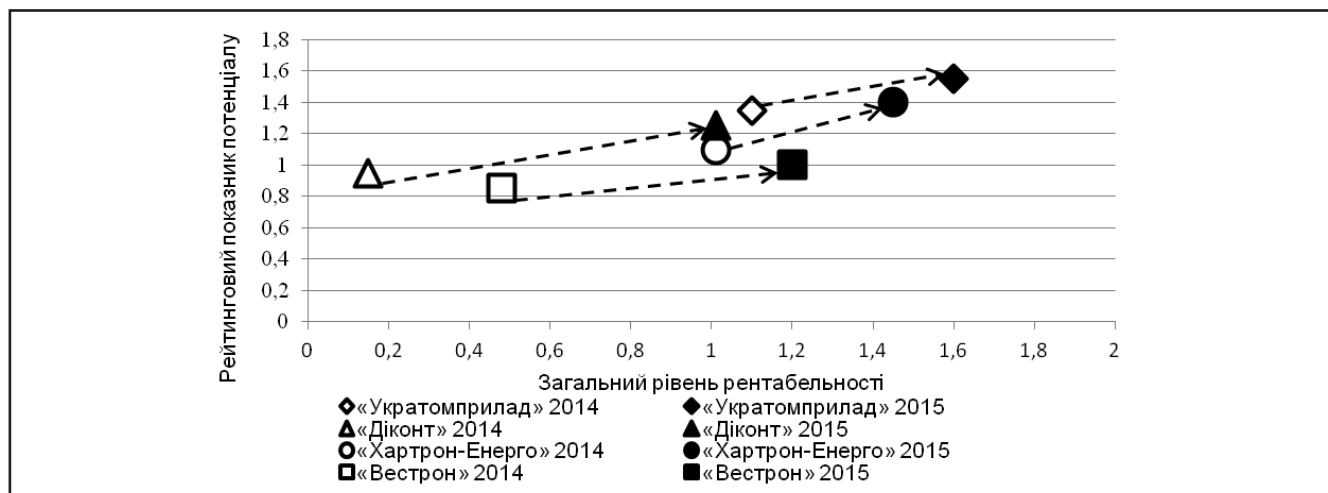

Рисунок 2. Трасекторія динаміки взаємозалежності між рівнями фінансового потенціалу та рентабельності обраних підприємств за 2014–2015 роки

Розраховано автором за даними фінансової звітності підприємств [5].

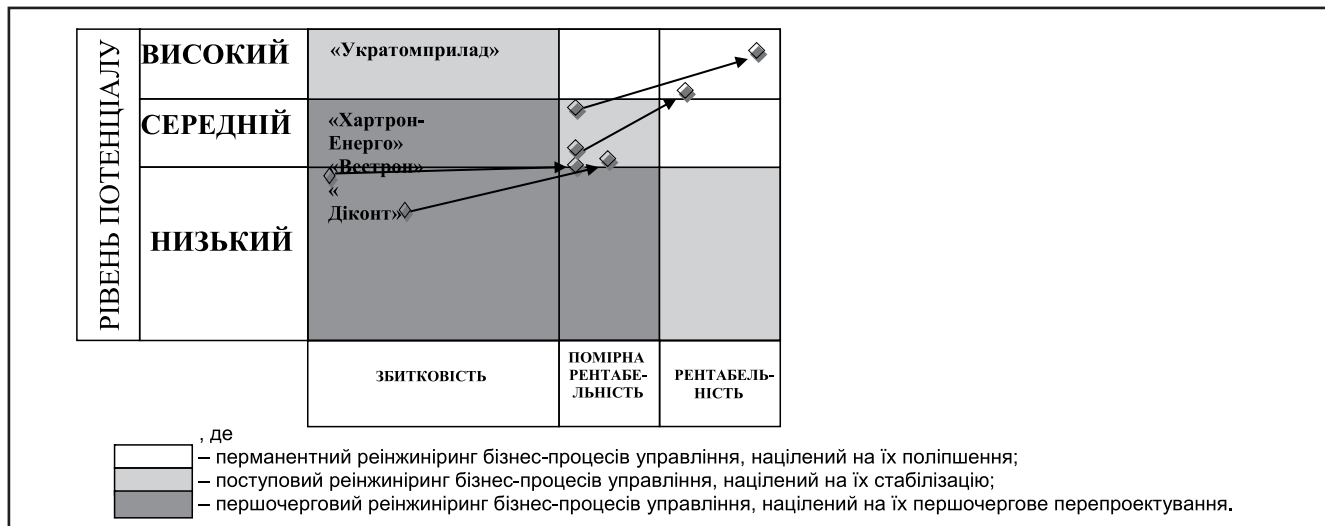

Рисунок 3. Матриця визначення виду реінжинірингу на основі залежності рівня фінансового потенціалу та платоспроможності окремих машинобудівних підприємств за прогнозний 2015 рік

Авторська розробка.

турувати підприємства за поточним станом виробничо–комерційної діяльності.

Висновки

На підставі результатів дослідження визначено необхідність запровадження певного виду реінжинірингу, здійснивши оцінювання виробничо–комерційної діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств. А саме фінансового стану та рівня рентабельності.

Наукова новизна полягає в удосконаленні науково–методичного забезпечення виду формування реінжинірингу бізнес–процесів управління. Запропоновано матричний метод визначення необхідності запровадження реінжинірингу на засадах теорії адаптивного управління, базуючись на принципах ефективності та оптимальності прийняття рішень, адаптивності, ієрархічності, що передбачає оцінювання фінансового потенціалу та рівня рентабельності підприємства, що дозволяє визначити відношення підприємства до одного з трьох видів реінжинірингу (перманентний реінжиніринг бізнес–процесів управління, націлений на їх поліпшення; поступовий стабілізації бізнес–процесів управління, націлений на їх стабілізацію; першочерговий реінжиніринг бізнес–процесів управління, націлений на їх першочергове перепроєктування) з метою оцінювання доцільності здійснення реінжинірингу.

Подальших наукових розвідок потребують визначення показників для дослідження рівня ефективності та результативності виробничо–комерційної діяльності машинобудівних підприємств, що надасть змогу обґрунтувати ефективність запровадження реінжинірингу.

Список використаних джерел

1. Гавриш О.А. Організаційно–управлінські механізми розвитку підприємницької діяльності національного господарства [Текст]: моногр. / О.А. Гавриш [та інші] ; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – 368 с.
2. Герасимчук В.Г. Планування маркетингу: від визначення цілей до бюджетування / В.Г. Герасимчук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика», №749, Львів, Видавництво Львівської політехніки, 2013. – С. 104–112.
3. Моїсеєнко Т.Є. Фінансування інноваційної діяльності машинобудівних підприємств України / Т.Є. Моїсеєнко // Формування ринкової економіки. – 2012. – Вип. 11, част. 2. – С. 349–353.
4. Іванова Т.В. Аналіз передумов проведення реструктуризації машинобудівних підприємств [Електрон. ресурс] / Т.В. Іванова // Ефективна економіка. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1384>
5. Дані звітності підприємств: настанова з системи менеджменту підприємств.